Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 163. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го СЕРПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 25, 1955. No. 163. VOL. LXII.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ШВИДКУ ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОВОДІ

АЙЗЕНГАВЕР ПРО МОЖЛИВІСТЬ СКЛИКАННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ КОНГРЕСУ; УРЯД ПРИЗНАЧИВ 75 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ ЖЕРТВАМ ПОВЕНІ

Віндсор Локс, Коннектикат. — Президент Айзенгавер і шість губернаторів північно-східніх стейтів обговорили плян негайної допомоги жертвам страшної повені, яку спричинив гураган „Діяна". Президент заявив, що він скличе надзвичайну сесію Конґресу, якщо уряд не зможе знайти стільки грошей, щоб дати потрібну допомогу на відбудову тих районів, які сильно потерпіли внаслідок повені. Але гадають, що уряд зможе вже тепер видати деякі суми на допомогу жертвам повені, а Конґрес затвердив би їх на своїй звичайній сесії, яка відбудеться в січні 1956 року. Федеральний уряд покищо призначив на відбудову знищених районів 75,000,000 долярів, які мають бути призначені на відбудову публічних служб, таких як водотяги, комунікація, електричні проводи, санітарні установи та школи. Шляхи мають відбудовувати за федеральні і стейтові фонди. Ці 75 мільйонів мають бути розділені в такий спосіб: Стейти Коннектикат і Пенсилвенія мають дістати по 25 мільйонів; Ню Джерзі і Ровд Айленд по 5 мільйонів, Массачузетс — 15 мільйонів, Ню Йорк ще не обрахував своїх шкід, і для нього призначають покищо 3 мільйони долярів. Адміністратор Цивільної Оборони Вел Пітерсон розділюватиме ці фонди. На нараді президента з губернаторами обговорювано справу, щоби давню Фінансову Корпорацію для Відбудови перемінити на нову аґенцію, яка займалася б справою відбудови знищених районів. На цій нараді, крім шістьох губернаторів були ще присутні представники обох Каролайн, які також потерпіли від гурагану „Діяна", а також і голова Американського Червоного Хреста Роленд Гарриман, брат Нюйоркського губернатора, та адміністратор Цивільної Оборони Вел Пітерсон. Роленц Гарриман заявив, що Червоний Хрест вже призначив два мільйони долярів на негайну допомогу жертвам повені і хотів би видати на цю ціль якнайбільше грошей. Президент апелював до американського народу, щоб кожний американець негайно по своїй змозі жертвував на цілі допомоги через Червоний Хрест. — Уряд і стейти, казав Гарриман, зроблять все, що зможуть, щоб влегшити долю жертв страшної какастрофи, але американський нарід схоче „напевно піти далі" і від себе складе допомогу через Американський Черв. Хрест. Покищо ще 40,000 осіб є без мешкань, а 20,000 мешкань потребують направи. Губернатори звертали увагу і на те, що коло 50,000 робітників є без праці, бо понищені фабрики. Уряд обіцяє допомогу при відбудові фабрик. Адміністратор Мешканевої і Фінансової Аґенції Алберт Колс обіцяв, що він вишле з Вашинґтону 600 мешканевих возів, в яких тимчасово могли б мешкати ті, що не мають даху над головою. Після повороту до Вашинґтону президент скликав на нараду до Білого Дому представників Бюджетового Бюра, Адміністрації Цивільної Оборони, департаменту торгівлі, Корпусу Армійських Інженерів, департаменту справедливости та Адміністрації Малих Підприємств. На цій нараді обговорювано справу негайних фондів для жертв повені. Дальші наради в цій справі мають відбутися 24 серпня.

Після оглядин теренів і місцевостей, що потерпіли під час останньої поводі, президент Айзенгавер відбув у Гартфорді, Конн. конференцію з губернаторами північно-східніх стейтів, під час якої обговорено справу допомоги для жертв цієї катастрофи.

Комуніст був керівником дитячого літнього табору

Ню Йорк, Н. Й. — Комісія Стейтової Леґіслятури, переслухуючи керівника дитячого літнього табору „Кіндерленд" коло Говпвел Джанкшен в повіті Дач, Н. Й., Дейва Ґріна, ствердила, що він був урядовцем Міжнародного Робітничого Ордену, який з наказу влади мусів розв'язатися як комуністична організація. Ґрін 30 разів відмовився відповідати на запити слідчої комісії, яка дозволяє свідкові не відповідати, коли він сам може оскаржити себе своєю відповіддю. Комісія переслухує свідків у справі 12-ох дитячих таборів. Хоч ще в 1951 році на слідстві стверджено, що Ґрін має партійний білет члена комуністичної партії, в 1954 році його призначили керівником дитячого табору. В цьому таборі вчили дітей співати пісні „Бандера росса" („Червоний прапор") і читали їм лекції про совєтську систему, одночасно ганячи американську.

19 американських держав нараджуються, як поборювати комунізм

Ріо де Жанейро, Бразилія. — Делеґати з 19-ох латинських держав Південної і Середущої Америки зібралися на конференцію, щоб обговорити способи поборювання комунізму в країнах Західньої півкулі. На конференції немає представника Кубинської Республіки, бо запрошення цій країні вислано з неточною датою. Представник Мехіко, Хордже Прісто Лавренс виступивши на цій конференції, запропонував зорганізувати „Антикомінформ", при допомозі якого можна було б паралізувати комуністичні пляни інфілтрації некомуністичних держав Америки. Конференція, яка офіційно називається „Другим Конґресом для поборювання совєтської інтервенції в країни Латинської Америки", зорганізована приватними особами. Арґентинський президент Хуан Д. Перон прислав на конференцію привіт, в якому цілком підтримує її цілі.

о. І. Назарка, ЧСВВ, найменовано ректором Української Папської Колеґії

Рим. — З Риму повідомляють, що Св. Конґреґація для Східньої Церкви найменувала ректором Української Папської Колеґії в Римі о. професора д-ра Іринея Назарка, ЧСВВ. Отець Назарко на рідних землях був ігуменом манастиря св. Онуфрія у Львові. На еміґрації проживав у Бамберґу в Баварії, а від 1947 року — у манастирі оо. Василіян у Мондері в Канаді. Пізніше він працював як професор в університетах в Монтреалю і Оттаві, де викладав історію Церкви. Ще на рідних землях він уславився як добрий проповідник, а на еміґрації почав працювати як журналіст і науковець, редаґуючи журнал „Світло", яке тепер виходить в Торонто. — Недавно він видрукував велику наукову працю про св. Володимира Великого. Крім того він є автором численних статтей та наукових розвідок з ділянки історії української Церкви.

Людина зможе подорожувати в міжплянетних просторах, коли знайде спосіб, як звідтам вернутися

Івенстон, Іллиной. — Фахівець від будови ракет Ричард В. Портер, який є головою Американського Товариства для Будови Ракет, заявив на пресовій конференції, що людина аж тоді зможе подорожувати в міжплянетних просторах, коли їй вдасться винайти спосіб, як звідтам повернутися на землю. Людина не знайде цього способу в найближчих роках, але колись все таки здійсниться і цей винахід. Щоб вернутися в ракеті на землю, треба енерґії з пального, щоб її вистачило на час лету, на забезпечення літака проти космічного проміння та метеоритів і на створення таких умовин, в яких людина могла б існувати.

Франція покликує військові резерви для скріплення ґарнізонів в Африці

Париж. — 5 французьких міністрів, які перебувають в місті Е-ле-Бен у півд. Франції на переговорах з арабськими делеґатами про ситуацію в Марокко, рішили покликати до зброї частину французьких військових резерв. У повідомленні про це говориться, що будуть покликані „нечисленні" резерви. Тепер Франція має вже у північній Африці 10 дивізій, а французькі війська, що стоять під командуванням НАТО, зменшено до трьох дивізій. В останніх днях перекинено до північної Африки знову два курені. Проте повного спокою ще не заведено в Альжирі й Марокко.

Північно-корейські комуністи звільнили американського летуна

Сеул. — З центрального фронту повідомляють, що північно - корейські комуністи звільнили американського летуна ляйтенанта Гая Г. Бумпса, пілота зістріленого у минулому тижні американського неозброєного вишкільного літака. Зараз після того, як тяжко поранений ляйтенант перейшов демаркаційну лінію і його прийняли представники американської військової влади, комуністи передали американцям тіло вбитого капітана Чарльза Е. Бравна, що був обсерватором на зістріленому літаку. Перед звільненням Бумпса від нього вимагали комуністи, щоб він признав, що з ним поводилися вони добре і що заяви в його справі, проголошені північно - корейським комуністичним командуванням, були правдиві. Із змістом цих заяв Бумпса не ознайомлено. Бумпсові віддали всі його особисті речі.

Англійський літак побив рекорд швидкости в леті над Атлантиком

Лондон. — Турбомоторовий середньо-важкий бомбардувальник типу „Канберра" перелетів Атлантик у вівторок 23-го серпня з Лондону до Ню Йорку і назад впродовж 14 годин 21 хвилин і 45 секунд, враховуючи туди вже 35 хвилин зупинки у Ню Йорку для доповнення пального. — Віддаль з Лондону до Ню Йорку — 3,465 миль, переборено в 7 годинах, 29 хвилинах і 57 секундах. Швидкість лету з Лондону до Ню Йорку була пересічно 461,12 миль на годину, а з Ню Йорку до Лондону — 550,35 миль на годину. Летіли два летуни, обидва англійці, капітан Джан Гакетт і його асистент — Пітер Моніпенні. Джан Гакетт є тепер пілотом в цивільній англійській летунській компанії й летить щоденно по 12 до 16 разів між Англією і Францією.

Мацкевич признає, що американські сільсько-господарські методи більш економні за совєтські

Вашинґтон. — Провідник *совєтської „хліборобської"* делеґації, що, закінчивши поїздку по З'єдинених Державах, прибула до Вашинґтону, діючий міністер сільського господарства СССР Володимир М. Мацкевич виступив у Вашинґтоні на влаштованій для нього пресовій конференції. Він, обговорюючи досвід перебування совєтської „хліборобської" делеґації у ЗДА, признав, що американські методи сільсько - господарської праці у З'єдинених Державах куди більше економні за такі ж методи в Совєтському Союзі і заявив, що вислідом совєтських „хліборобських" відвідин у ЗДА буде ряд основних змін й інновацій у совєтській сільсько-господарській практиці. Але водночас він не хотів признати, що американська свобода праці і підприємства, як і приватна ініціятива, куди успішніші і продуктивніші за совєтську сільсько - господарську колективну систему. Влаштовану для нього пресову конференцію Мацкевич використав для підкреслення конечности поширення і поглиблення торговельних зв'язків між СССР і ЗДА, частішого обміну делеґаціями й особливо вимагав, щоб З'єдинені Держави *погодилися продавати Совєтському* Союзові сільсько-господарські машини, трактори, як теж високоякісні породи американської худоби. Водночас Мацкевич обіцяв, що Совєтський Союз висилатиме до ЗДА в майбутньому більше делеґацій, але вони будуть менші числом, а за те більш спеціялізовані і перебуватимуть у ЗДА довше та витрачатимуть менше часу на подорожування.

Мацкевич — колишній емвудист

Вашинґтон. — В Радіо Визволення виступив українець проф. Нестор Е. Король із заявою, що голова совєтської „хліборобської" делеґації, що пробував тепер у ЗДА, Володимир М. Мацкевич був колись керівником сільсько-господарської секції секції в совєтській таємній поліції. — Проф. Нестор Король, один із видатних сільсько-господарських експертів, який еміґрував з Совєтського Союзу під час другої світової війни і перебуває тепер у ЗДА, ствердив, що він знає Мацкевича ще з-перед війни.

ФРАНЦІЇ ГРОЗИТЬ КРИЗА УРЯДУ НАСЛІДКОМ ПОДІЙ В МАРОККО

ФРАНЦУЗЬКІ КОНСЕРВАТИВНІ ПАРТІЇ ПРОТИВЛЯТЬСЯ ПЕРЕГОВОРАМ З АРАБСЬКИМИ НАЦІОНАЛІСТАМИ

Париж. — „Кожна концесія в користь тих, які хочуть усунути Францію (з Африки), може тільки погіршити ситуацію" — кажеться в депеші, що її вислали французькі праві політичні партії до прем'єра Фора, який, разом з 4-ма іншими міністрами, переговорює з усіми арабськими групами в Е-ле-Бен, місті на французькій Рівієрі. Голлісти, група, що була відкололась від них, селянська партія і незалежна партія із правого крила французь. політичного табору, погрожують кризою уряду, якщо цей останній піде на такий компроміс з арабськими націоналістами в Марокко, який на думку тих кіл послаблює силу французького елементу і французького правління у Північній Африці. У згаданій депеші до французького прем'єра різко осуджується пеговори „з тими, які посередньо або безпосередньо винуваті в отих злочинах". Мова тут про революційні заворушення, які ділялись на терені північно африканських країн Альжирія і Марокко від суботи мин. тижня та у висліді яких згинуло коло 1,300 осіб. Вправді прем'єр Фор заявив, що його уряд має право прийняти на власну руку рішення щодо дальшої політики на терені Марокко, поте він заповів приїзд до Парижу на конференцію з лідерами політичних партій, які складають його теперішню коаліційну більшість. Він — як зазначують французькі часописи — думає вспокоїти французькі праві кола запевненням, що уряд рахується у своїй політиці супроти мароканських арабів також з опінією тих консервативних арабських кіл, які підтримують теперішнього франкофільського султана Бен Арафу. Переговори, що їх веде в Е-ле-Бен прем'єр Фор з арабами, постійно обертаються довкола осіб теперішнього султана Бен Арафи й попереднього — Бен Юссефа, що його французи скинули були два роки тому і вивезли на Мадаґаскар. Однаково французькі праві кола як прихильники Бен Арафи рішуче противляться, щоб здетронізованого султана, що є популярний в націоналістичних колах, назад привертати на мароканський престіл. Однак арабські націоналісти кажуть, що кожна політична умова з ними повинна бути скріплена згодою також Бен Юссефа. А для того, мовляв, треба спровадити його з Мадаґаскару до Франції. Праві французькі кола рішуче противляться цьому. Здається, як подають французькі часописи, прийде до компромісу, як його запропонував французький генеральний резидент Ґрандваль, щоби спонукати теперішнього султана зректися, а на його місце покликати реґенційну раду. Сам Ґрандваль є теж предметом гострих атак збоку правих французьких кіл громадянства, які обвинувачують його, що він своєю „лагідною" політикою в Марокко „осмілив" арабських націоналістів і тому посередньо є також відповідальний за останній виступ арабських терористів. Якщо дійсно прем'єрові Форові не вдалось би заспокоїти ті праві групи, які його досі підтримували — передусім голлістів, від яких в уряді засідає м.і. міністер військових справ ген. Keніґ — тоді прийшло б до нової кризи уряду. У зв'язку з цим пригадують, що й попередній уряд Мендес-Франса впав у зв'язку з дебатою про політику Франції у Північній Африці.

Німці підготовляють приїзд Аденауера до Москви

Москва. — Підготовча західньо - німецька місія у складі 8 осіб прибула до Москви, щоб технічно приготовити все потрібне для приїзду великої делеґації під проводом канцлера Аденауера. Теперішня німецька технічна делеґація приїхала кораблем і поїздом шляхом на Фінляндію і Ленінград, щоб оминути територію підсовєтської Східньої Німеччини. На чолі тієї місії стоїть член західньо-німецького дипломатичного протоколу фон Чірски, який відбув уже нараду з членом совєтського протоколярного департаменту Молочковим. Німці заявили, що Совєти в усьому пішли їм на руку. Аденауер виїде з Бонн 8 вересня ц. р. спеціяльним німецьким літаком. Його делеґація охоплюватиме кільканадесять осіб, фахівців з усіх ділянок. Хрущов, Маленков і Молотов, які тепер перебувають на літніх феріях, всі вернуться до Москви перед приїздом Аденауера.

Радарові кораблі патрулюють Пацифік

Сієтел, Вашинґтон. — Команда фльоти повідомляє, що радарові кораблі почали патрулювати Пацифік. Подібні кораблі патрулюють Атлянтик вже протягом трьох років. Корабель „Геверфілд" після двотижневої служби на океані вернувся до порту в Сієтел, а на його місце виплив корабель „Сейведж". Третій на черзі — корабель „Вілуат". „Коли якийсь літак не може вилеґітимуватися, тоді радаровий корабель повідомляє авіяційну базу в Мек-Корд, і звідтам негайно вилітають літаки, щоб його затримати" — заявив представник 13-го Дистрикту Фльоти.

В АМЕРИЦІ

● **Наймолодший син** бувшого демократичного президента Ф. Д. Рузвелта, Джан Рузвелт, має очолити новий незалежний рух, що змагатиме до повторного обрання президента Айзенгавера на президента в 1956 році. На це погодилися провідні республіканські політики.

● **Конгресменка** Едіт Н. Роджерс носить з собою два гаманці: один сірий, а другий червоний. Коли її запитали, для чого вона це робить, вона відповіла: „В сірому гаманці я нашу гроші, бо він негарний, а до того ще важко відчиняється".

● **Провідник** демократичної організації Тамані Гол в Ню Йорку і член крайового демократичного комітету Кармін де Сапіо заявив, що ще не знати, хто буде демократичним кандидатом на президента в 1956 р. Не можна твердити, що Адлей Е. Стівенсон — це певний демократичний кандидат, — сказав де Сапіо. Він підтримує, як кандидата на президента, губернатора Ню Йорку Гарримана.

● **Бувший президент** Геррі С. Труман заявив, що з успіхом поборювати злочинність малолітніх можна лише тоді, коли батьки й матері будуть пильнувати своїх дітей та належно їх виховуватимуть. Виховання майбутніх поколінь — це завдання батьків, — сказав Труман.

● **Коло Страудсбурґу, Па.**, досі витягнено з води 50 трупів, з яких 43-ох розпізнано. Директор Цивільної Оборони твердить, що в цій місцевості згинули 63 особи, але всіх тіл ще не знайдено.

● **Робітники** Корпорації „Крайслер" в Дітройті почнуть страйк, якщо не дійде до порозуміння між їхньою спілкою КІО та працедавцем. Контракт 139,000 робітників цієї корпорації закінчується 31 серпня.

● **Голова** Світового Братства Будистів із Кольомбо на Цейльоні, д-р Дж. П. Малаласакеро, заявив, що президент Айзенгавер прихильно прийняв думку про „світовий релігійний парлямент", що мав би відбутися на прикінці 1957 року. Д-р Малаласакеро відвідав також державного секретаря Джана Ф. Доллеса, але невідомо, чи говорив з ним на тему цього парляменту.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

„НЕПРИМИРЕНА БОРОТЬБА" З БЮРОКРАТИЗМОМ

Совєтська преса, радіо і кіно в котрий уже раз розпочали боротьбу з бюрократизмом. При цьому причину причин бюрократизму добачається не в самому режимі, що його породив, а в окремих людях. Кореспондент „Літературної Газети" в присвяченій цій темі статті пише, що „недостатньо використовується для мобілізації мас у боротьбі проти бюрократизму такі могутні органи совєтської держави, як народні суди". Далі він пригадує „старі добрі часи" воєнного комунізму і для дійовішого поборювання бюрократизму радить до них вертатися. „Ті, хто працював у совєтських установах 20-х років, — пише цей кореспондент, — пам'ятають, які добрі наслідки давали рекомендовані Леніним методи боротьби для викривання бюрократів і волокитчиків". Також пригадує цей кореспондент „успішну діяльність" комсомольців - донощиків, що взяли були на себе ролю „застрільчиків" у боротьбі з бюрократизмом. „Скільки блискучих справ виграла тоді, наприклад, так звана легка кавалерія, що підносила на свої списи байдужих чиновників усякої масти! Якою чудовою школою державної роботи були її „нальоти" для їх учасників! Може, не завадило б тепер нашому комсомолові пригадати й про досвід легкої кавалерії? . ."

ПРИКЛАД СОВЄТСЬКОГО БЮРОКРАТИЗМУ

„Літературна Газета" подає приклад байдужного відношення до пересічної сірої людини совєтських урядовців: „. . . . В редакції сидить згорблена людина — мешканець села Кириківка, Сумської області, П. В даному разі не має значення справа, в якій вона приїхала до Москви. Людина, втративши надію добитися вирішення своєї справи в районі, приїхала не до Харкова, де вона могла бути розв'язана, а до столиці. Розповідаючи про марні подорожування по деяких установах Москви, вона не називала імен і прізвищ тих байдужих людей, які, не входячи в суть справи, посилали її по різних інстанціях. Цих співучасників холодного знущання над нею вона називала „казьонними душами".

Першою з цих „казьонних душ" був випадковий перехожий, до якого звернулася по пораду малограмотна людина. Прохожий байдуже вислухав і так само байдуже скерував людину до міської ради. Тут урядничка, зрозумівши з мови відвідувача тільки одне, що йде їй не про місто, а про область, не запитавши, про котру, скерувала її до обласного виконкому. Звідтам стару людину відіслали до міністерства охорони здоров'я. Тут, зрозумівши, що відвідувача прислано не на адресу, назвали йому якусь іншу установу, і людина пішла далі. Чи треба перелічувати всі адреси, де побувала за два тижні (!) марних блукань спантеличена, розгублена людина з далекого села Кириківки?

● **У Вашинґтоні** судитимуть власника дому Лінарда Веслі за фальшивий донос на урядового працівника Томаса М. Джовнеса, який буцімто передав урядові документи совєтській амбасаді. Донощикові загрожує 5 років тюрми та 1,000 долярів гривни.

В СВІТІ

● **Генерал Сун Лі-си**, шеф штабу при маршалі Чіянґ Кайшеку, подався до димісії у зв'язку з викриттям шпигунської організації, на чолі якої стояв один із найбільш довірених старшин генерала Лі-сна. Генерал Лі-си, вихованець високої військової школи у Вірджінії в ЗДА, був свого часу головним командантом національ-китайської армії і вславився в боях проти комуністів.

● **У Франкфурті** заарештовано чотирьох німців, обвинувачуваних в шпигунській діяльності на користь комуністів. Вони признались, що їх завербовано шантажем і погрозами до комуністичної сітки, коли вони відвідували свояків у Східній Німеччині.

● **Совєтська преса** „висловлює надію", що англійський прем'єр Іден приїде з ревізитою до СССР після того, як Хрущов і Вулґанін весною наступного року відвідають Лондон. Тим часом Хрущов поїхав до Румунії на свято „визволення" Румунії совєтським військом від нацистського панування.

● **Султан Марокко** Сіді Мохаммед бен Арафа сформував новий уряд з 20 арабських діячів, — консерватистів і давніх своїх прихильників. Тому, що в новому автономному уряді Марокко не заступлена опозиція, Франція фактично не респектує цього уряду, і понад голову його й самого султана веде переговори з опозиційними арабськими групами.

● **Пані Елінор Рузвелт**, вдова по президенті Ф. Д. Рузвелті перебуває у довколасвітній подорожі. Вона вже побувала в Японії, а тепер прибула до Сіяму, де буде присутня на світовому конгресі Т-в Приятелів Об'єднаних Націй, що відбудеться 5 вересня у Банґкоку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНА ЛЕКЦІЯ СПІВІСНУВАННЯ

У „Свободі" з 18-го серпня надруковано статтю п. з. „Африканські турботи", в якій заповіджено: „20-го серпня — другі роковини усунення марокканського султана Магомета V, якого французький уряд замінив іншою, послушною особою... По цілій Франції і, зокрема, в Африці ширяться чутки про „судний день", який має настати 20-го серпня, в роковини усунення султана".

Ці передбачення справдились. Саме в суботу, 20-го серпня, почався „судний день", жертвою якого впало вже півтори тисячі людей. В Африці вибухають бомби, гудуть літаки і лунають постріли, а тим часом у Франції ведуться переговори між французькими і марокканськими лідерами в справі „мирного співіснування".

Американська публічна опінія і американський уряд зайняли в цій справі принципове становище. Вони, хоч і не похваляють насильства, все ж таки не приховують своїх симпатій до національних аспірацій африканських народів, недвозначно засуджують збанкрутовану колоніяльну політику Франції і докоряють цьому своєму великодержавному союзникові за те, що він не збагнув духа часу, як його вже у відповідній мірі збагнула така староколоніяльна імперія, як Велика Британія, і завчасу не перевірив своєї політики в Африці. Америка, виходило б, цілком здає собі справу з того, що колеса історії не завернути, що панування одних народів над іншими вже належать до сумних пережитків історії, і хто цього не признає та відповідно не поступає, той розвитку не зупиняє, а тільки надає йому насильницького характеру та загрожує мирові.

Становище, без сумніву, правильне і можна ще тільки побажати, щоб Вашингтон обміркував можливості відповідного впливу на Париж, щоб французький уряд повів у відношенні до африканських народів таку політику, яка відповідала б духові та потребам часу і щоб африканські народи не потребували сьогодні боротись за ті самі невід'ємні, бо надані усім людям їхнім Творцем, права, які так прецизно з'ясовано в американській Декларації Незалежности 179 років тому. В іншому випадку Америка і вільний світ могли б легко опинитись у такій самій ситуації, в яку поставила їх Франція своєю колоніяльною політикою в Індо-Китаї, де цю політику підступно і демагогічно використав найгірший з найгірших комуно-московський поневолювач і колоніяліст, змушуючи Америку та інші волелюбні нації ставати в обороні одної неволі, щоб не замінити її на нову, багато гіршу.

Тим часом події в Північній Африці дають також добру лекцію про можливість „співіснування" між тими, які хочуть вільно жити, і тими, які хочуть панувати. Америка бачить таку „можливість" в Африці, але часто примикає очі і за ціну злудного „миру" готова недобачати її в Европі. Бо як інакше можна хоч би тільки теоретично говорити про „мирне співіснування" з безприкладною в історії комуно-московською рабовласницькою системою? Як можна говорити про співіснування з тією самою Москвою, яка практично заперечує не тільки „співіснування", але й саме існування всюди там, де вона це тільки може і має на це досить сили?

Теперішні американські тенденції „мирного співіснування" з Москвою дуже добре оцінює відомий і поширений журнал „Ди Сатирдей Івнінг Повст" у виданні на 27-го серпня. В редакційному коментарі цього журналу наводиться насамперед комуністичну теорію, яка вважає „мирне співіснування" за ідеальну „передишку" для кращої підготови до „кінцевого, рішального бою" за встановлення „диктатури пролетаріяту" в світі, себто для опанування світу. Далі наведено в цитованій статті конкретні приклади такого московського „співіснування" в поодиноких европейських і азійських країнах, після якого завжди наступала внутрішня підривна і зовнішня військова аґресія, що кінчилась жахливим поневоленням кожної нації і країни, які вірили в можливість співіснування з Москвою.

Беручи це все до уваги, можна прийти до короткого висновку: Америка виконала б найбільшу місію в історії світу і започаткувала б у ньому справді золоту добу волі, добробуту, проґресу і миру, якби в міжнародній політиці активно і рішуче здійснювала ті великі ідеали, які лягли в основу розвитку її самої.

СЛІДЖЕННЯ ЗА ГУРАҐАНАМИ

Два гураґани, які навістили східні й деякі середні американські стейти упродовж останніх двох тижнів, залишаться в пам'яті сучасного покоління не тільки тому, що йшли один за одним безпосередньо, але і велетенською шкодою, яку обраховують на більйони долярів і на якої півтори сотні жертв у людях. Самі буревії, що приходять літньою порою, не належать до виїмків. Після такої спеки, яка панувала в Америці в червні й липні, можна було передбачати якусь зміну. Так бувало попередніми роками, так сталося й тепер. Одна важлива різниця — це те, що цього року прийшли два гураґани, один, що його називають „Конні", і другий з назвою „Діяна". Обидва прийшли за який місяць раніше, ніж це було попередніми роками.

Конні йшов повільно з моря до суходолу, а вдаривши в узбережжя Савт Каролайни, розбився на кілька частин, і тому не мав певного напрямку. Бюра погоди мали час прослідити його силу й заздалегідь попередити населення. „Діяна" спочатку не виглядала загрозливо. Аж коли прийшла до границі північних стейтів і тут натрапила на велику спеку в долішніх верствах атмосфери, її вітри спричинили наглу боротьбу низьких верств, щоб дістатися вгору. Горішні верстви почали гнати вділ і з цього — як пояснюють метеорологи — постали місцеві крутежі, які вигнавши вогкість вгору, не дали їй спроможности втриматися в хмарах і вона у вигляді дощів почала опадати на землю. Земля у свою чергу, насичена дощовою водою недавнього „Конні", не могла поглинути стільки води, і вона почала спливати до рік, змиваючи по дорозі будівлі, оселі й заливаючи оселі та містечка.

Вістки з Массачусетсу, Коннектикату, Ровд Айленду, Ню Йорку, Ню Джерзі, Пенсилвенії, Мериленду й інших стейтів виявляють подекуди небувалу в історії катастрофу, наслідкам якої пробують зарадити стейтові та федеральні уряди, проголошуючи стан загрози. Очевидно, що поворот до нормального стану в деяких околицях забере багато часу, а деякої шкоди взагалі не можна буде направити. Жертви в людях завжди незаступні, і щодо цього людство безсильне.

Одначе обидва гураґани дали нагоду органам публічної безпеки дослідити джерело буревіїв і покласти заснови, як можна забезпечуватися проти такого нещастя на майбутнє.

Цікаві щодо цього спостереження й досліди федерального Бюра Погоди, що має свою стацію на острові Бермуді і втримує літаки на летунськім майдані в Кіндлі. Ці літаки тільки й чекають нагоди, щоб вилетіти просто „в око" буревісві, коли він починає виявляти свою силу в надморських просторах. Бомбовик Бі-29, пристосований до такої служби, попавши в руки знавця природи, замість в руки вояка, вилітає при найгіршій погоді в гирло буревію, щоб дослідити його силу й діяння. Саме в часі такого лету знавці погоди роблять поміри та спостереження, щоб встановити „засади", на яких діє буревій. На підставі таких дослідів можна при наступному гураґані вже наперед передбачити чи то його силу, чи напрям його шляху, і таким чином остерегти сусідні смуги про можливі шкоди та можливі способи забезпечитися перед катастрофою.

Пересічна „місія" літаків у напрямі надходячого гураґану триває від десяти до чотирнадцяти годин, залежно від того, як далеко знаходиться він від острова Бермуди. Піднявшися на 18,000 стіп, літак жене просто в „пащу" вітрів і крутежів. Літак не має іншого способу орієнтації, крім радару, бо довкруги нього чорна пітьма. Разом з дощем у хмарах панує справжній хаос, і щойно за якийсь час літак може пробитися на другий кінець крутежу. Одначе, поки літак проб'ється крізь ядро буревію, він безупину робить спостереження, а радіотехнік, що примістився в хвості літака, висилає свої спостереження про напрям, швидкість вітру та інші характеристичні дані про бурю до стації в Міямі. З Міямі вже розсилають осторогу у відповідні околиці, куди, на підставі передбачувань, може звернути вітер з хмарами, дощем та загрозою.

На підставі таких спостережень справді вдалося остерегти північні околиці проти наслідків буревію „Конні". Одначе з „Діяною" було інакше, бо вона не йшла з великою силою. Спочатку, як здавалося, вона мала розвіятись десь над Каролайною та над Вірджініями. Одначе, як відомо, так не сталося і катастрофа вибухла щойно у північно - східніх стейтах коли вітер натрапив на спеку в низьких верствах. Це вказує, що досліди бюра погоди ще заслабі, щоб передбачити різні роди буревіїв. Але початок зроблений!

(С.)

АФРИКА У ФРАНЦІЇ

Про те, що діється сьогодні в Північній Африці, сповіщає кожного дня світова преса та радіовисильні, а французи так звикли до цих подій, що вони стали для них конечним злом. Натомість недавній виступ альжирців у Парижі, де прийшло до демолювання крамниць, нападів на французів і на протидію французької поліції, справив на загал населення, а зокрема на провідні кола, гнітюче враження. Бо освідомлено, що в столиці Франції створили альжирці окрему дільницю-ґетто, з якої витиснули французів, і що стали вони більше свідомими в своїх національно - релігійних почуваннях, ніж були колись в Альжирі.

Згадані події в Парижі самі по собі не мають великого значення, але вони набирають ваги щойно тоді, коли трактувати їх в аспекті розвитку французького колоніялізму та сподівань Франції на асиміляцію.

Рівночасно з подіями в Парижі, прийшла Франція до гіркого висновку, що асиміляція зазнала повної невдачі. Розвіялася мрія, що кожна людина, яка говорить французькою мовою, є вже французом. Переселення соток тисяч альжирців в індустріяльні зони Франції було найбільшим асиміляційним експериментом, який знає західній світ. Ще перед розвіяними сподіваннями на асиміляцію французи в загальному вважали цих новопришельців за певного роду „унтерменшів", хоча на папері мають вони рівні права з французькими громадянами.

Наплив альжирців до Парижу та інших промислових міст Франції мав і має свою причину в невідрадних господарських умовинах їхньої країни та в прирості населення, яке не могло себе виживити на рідній землі. Тому альжирці їхали тисячами до Франції, куди манили їх високі (в порівнянні з Альжиром) заробітні платні. Але у Франції чекала на них найчорніша праця і низька платня. Добра третина з них сьогодні безробітні. Вже цього вистачало, щоб між ними і французами поглибилась соціяльна прірва. Велика частина з-поміж безробітних скотилася на дно злочину та проституції. Але само тільки соціяльне положення не пояснює ще ґет, в яких замкнулися і живуть ці пришельці з Північної Африки. До повного відчуження спричинився строгий іслям, а цього французи недоцінювали.

Арабські націоналісти, а впарі з цим і протиколоніялісти рекрутуються головно з цих ґет, які витворилися в Парижі, Ліоні, Лілі та інших містах. Він зродився і виріс тут, далеко від батьківщини. Хто з альжирського ґетта повертається на свою батьківщину, той має для французів тільки один вислів: „Пакуйте свої куфри або готовте домовини". І тому немає нічого дивного, що вистачає найменшої іскорки, щоб розгорілася пожежа по цей і по той бік Середземного моря. Події в Парижі були викликані фактом арештування якогось альжирця за крадіж одягу, а внаслідок цього рознеслася чутка, що французька поліція вбила двох альжирців. Миттю посипалося скло з розбитих вікон та виставових шиб, загорілись крамниці, тут і там почали падати прохожі в калюжі крови.

Не тільки повстанці, штаби провідники та вчені скріплюють арабський націоналізм з Франції, але й члени підземної організації вміють добувати гроші для боротьби з французами, теж з Франції. Де тільки якийсь альжирець, як власник готелю, крамниці чи якогось іншого підприємства, доробиться майна, являються до нього „екзекутори" і жадають податку, тобто наперед визначеної контрибуції. Хто не платить, тому кінець.

Французи потішають себе тим, що, не зважаючи на всі зусилля французьких комуністів, не прийшло до порозуміння та співпраці між ними і альжирським націоналізмом. Але як би не було, це є проблема, яка коштувала, коштує і коштуватиме Франції багато зусиль, аж доки не буде основно розв'язана.

Нестор

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

Василь Мудрий

НА ЖИДІВСЬКІ ТЕМИ

(1)

(Як не треба і недоцільно писати. — Приятель, відданий українцям, И. Шварц. — Д-р Иосиф Тененбавм і його книжка: „Ґаліціен, майн альтес Гайм")

Буває так, що, пишучи навіть про найповажніші та найтрагічніші справи, автор вживе непотрібно якогось згірдливого чи зневажливого слова і тим послабить враження цілої статті. Так було і зі статтею п. П. К-й п. з. „Наш старий знайомий". (Див. „Свобода" з 11 березня 1955 р.). Автор ужив там зневажливо і згірдливо, замість імени Абрагам чи Абрам, двічі слова „Абрашка", що в Совєтському Союзі і поза ним жиди східнього походження вважають зневажливим. Таких прикрих термінів не слід українським публіцистам не тільки вживати, але доцільно їх вистерігатись навіть у випадку, коли пишеться про людину жидівського походження, яка має на своєму рахунку дуже багато людської крови, в тому й жидівської.

На цю обставину звернув мені увагу популярний у нас жидівський діяч, жидівський патріот і наш приятель п. Иосиф Шварц. Коли ми вже при ньому, то не від речі буде зазначити, що в тутешньому жидівському часописі „Форвертс" (Вперед) в ч. 21,-047 з 26 березня 1955 р. появився фейлетон п. П. Шмулевича п. з. „Жидівський фіякер (візник), що став письменником". Фейлетон присвячений в цілості особі п. Иосифа Шварца. В ньому мова про життя, працю, літературну діяльність в українській та жидівській мовах, про його життя під Совєтами, про совєтську тюрму та про поворот з совєтської неволі і визволення його та його родини від усіх небезпек, а в тому числі і нацистської, і нарешті про приїзд до вільної Америки. Фейлетон кінчиться формою маленького, але дуже вимовного інтерву, в якому п. Иосиф Шварц каже, що жиди в більшості вважають українців за пересичених антисемітизмом „поґромників", але це не відповідає правді, бо вони, твердить п. И. Шварц, врятували багато жидів від неминучої смерти за нацистів, наражаючи при цьому власне життя, і він, п. И. Шварц, поставив собі за обов'язок свого сумління відшукати по змозі якнайбільше тих, що завдячують своє життя українцям, і доказати свою тезу, що між українцями нема антисемітизму, який масово їм приписує поважна жидівська більшість в Америці. — Це не дослівний переклад, це переповідження самої суті цього закінчення фейлетону. Вона дуже вимовна і тим сильніше на нас діє, що ця людина заповіла те всьому американському жидівству, не зражуючись навіть староримською засадою „нек Геркулес контра плюрес". У фейлетоні є згадка і про те, що п. Иосиф Шварц контактується з українськими колами в Ню Йорку та друкує спомини про свій побут в Совєтах на сторінках українського щоденника „Свобода". В тому ж фейлетоні особливо сильно підкреслено, що п. Шварц є людиною дуже релігійною.

Д-р Иосиф Тененбавм у своїй книжці, що появилась цього року п. н. „Ґаліціен, майн альтес Гайм" змальовує жидівсько - польські й жидівсько - українські відносини в Галичині. На 75-ій сторінці пише, між іншим, таке: „Антисемітизм належить до такого типу явищ, що їх віяк не можна зважити. Тоді, коли у 1880-х роках в корінній Польщі поляки були толерантні до жидів, в Галичині поляки та українці (в оригіналі: „рутенен"), що завжди були між собою в конфлікті, відносно антисемітизму були однозгідні". Цю „приємну" для нас тезу автор намагається послідовно проводити в цілій своїй книзі. Проте, українського антисемітизму в Галичині йому не вдалось доказати. Навпаки, у світлі наведених автором пізніших фактів з ділянки українсько-жидівських відносин виходить, що українці все йшли жидам на руку в їхніх національно - емансипаційних змаганнях, не зважаючи на їхню, не завжди приємну для українців тактику.

Автор пише на теми виборів у Галичині в 1873 р., коли то з ініціятиви жидівської групи „Шомер Ізраїл" жиди поробили заходи, щоб самостійно взяти участь у виборах. З поляками не могли договоритись у справі мандатів навіть тодішні жиди-асимілянти. Тому згадана група договорилась з українцями. Про це читаємо на 81-ій сторінці ось що: „Жидівський Комітет договорився з українцями, і при їх допомозі жиди дістали 3 мандати. Д-р Геніґсман був вибраний у Коломиї, д-р Иоахим Ляндав

(Продовження на ст. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

Сьогоднішня ситуація на Кореї свідчить може найкраще, виразніше за всі промови і заяви, до чого врешті-решт зводять комуністи всі договори, всі мири і перемир'я. Війну на Кореї закінчено створенням Контрольної Комісії, до якої ввійшли представники невтральних націй, з одної сторони — представники комуністичної Польщі і Чехословаччини, з другого боку — представники Швеції і Швайцарії. Вислід „контролювання" цієї — за взаємною декларацією — „невтральної" Контрольної Комісії такий, що комуністичні контролери — чехи і поляки — роз'їжджать безконтрольно по всій Південній Кореї й оглядають все, що їм тільки захочеться, а шведи і швайцарці досі ще кроком не ступали на територію Північної Кореї, де знову ж таки цілком безконтрольно відбувається концентрація військ, турбомоторових бомбардувальників і всякого іншого воєнного матеріялу, що їх постачають комуністичній Північній Кореї і Совєтський Союз і червоний Китай. На цю дивовижну і загрозливу для миру ситуацію хотіли звернути увагу вільного світу південні корейці, демонструючи проти польських і чеських репрезентантів у Контрольній Комісії, які зловживають своїм становищем для ведення звичайної шпигунської роботи на території Південної Кореї. Але й вислід цих демонстрацій був такий же дивовижний, як і вся діяльність перемирної „контрольної" комісії. Польським і чеським комуністам не впав і волос з голови, зате ж поллялася кров південних корейців й американських вояків, які — для вдержання постанов перемир'я й узгідненого порядку — були примушені виступити проти південнокорейських демонстрантів, оборонців справедливої і слушної вимоги: припинити безконтрольну шпигунську роботу комуністичних „контролерів". І в дальшому результаті виникають і поглиблюються ворожі до З'єдинених Держав настрої серед широких південно - ко серед широких мас південнокорейського населення, що знову ж виходить тільки на користь Москві. Коротко кажучи, заворожене колесо, що його майстерно виводить і заплутує червона Москва.

* * *

Москва повела на широку скалю миролюбну коеґзистенційну політику і немає дня, щоб когось на Заході не запрошувано відвідати Совєтський Союз, або щоб Совєтський Союз не накидав якійсь західній державі відвідин такої чи іншої совєтської делеґації. Московська ввічливість до чужоземних гостей досягає таких небувалих досі виявів, як те, що московські „Ізвєстія" і „Правда" не вагаються друкувати критичних завваг чужоземних гостей про недостачі й загрозливі явища в совєтській економіці чи взагалі в совєтських методах господарювання. Але за малими винятками американська і світова публічна опінія не звернули досі уваги на дуже важливу і характеристичну обставину: кремлівські можновладці дають можливість і офіційним і неофіційним гостям і делеґаціям оглядати сливе всі області Совєтського Союзу, але до окупованих країн — Литви, Латвії й Естонії і до т. зв. сателітських держав, що в них насильно встановлено комуністичні уряди — Румунії, Угорщини, Польщі і Чехословаччини — досі не допущено ні одного чужоземця. Навіть совєтським громадянам не можна туди виїздити (востаннє виїхала лише невелика совєтська туристична група до Польщі). Обставина ця свідчить, що згадані окуповані країни ще не цілком спацифіковані, що відбуваються там процеси, яких не повинні спостерігати чужоземні обсерватори, що не припиняються там такі чи інші кризи, з якими не тільки настановлені Москвою намісники, але й московські емведисти не можуть дати собі ради.

МОЇЙ МАТЕРІ

Від каштанів, що йдуть з села,
(Там безжурність моя цвіла)
Прилітає на леґіт-крилах
Спити тугу з мого чола
Материнська молитва біла.

До нестями знайомий шлях...
(Я тим шляхом в чужину йшла)
Заворожений синню шлях...

— — — — — — — —

Хай моїх думок голуби
Захистять Тебе від журби,
Поки сонце веселку витче
И Богоматері обличчя
Усміхнеться з небес голубих.

Ольга Лубська.

Ст. Самійленко

ДНІ СЛАВИ

(7)

Я негайно післав по панцерники і по козаків, щоб було кому ті скриньки ладувати. У панцерниках зробили як найбільше місця і зачали ладувати скрині. Скриньки тяжкі, одну носять два козаки. Вже майже при кінці вантаження одна скринька виривається їм з рук, падає на камінні сходи, при чому розбивається. З неї котяться в усі сторони золоті гроші.

Козаки аж остовпіли. Догадувалися, та не були певні, щоб таке добро майже до останньої хвилі лежало під боком большевиків!

Думаєте, стали тягти золоті гроші по кишенях? Де там! Принесли мішок і збирали те все разом зі сміттям та кидали в мішок, а пізніше завантажили до панцерника, бо ніхто не знав, чи за хвилину не зложить у бою своєї голови — тоді і гроші непотрібні.

Навантажені панцерники відправлено на вказану от. С. Петлюрою адресу до Святошина.

Вже було коло полудня, а козаки ще нічого не їли, хіба принагідно, як винесла жінка хліба та щось до хліба, але хіба в той спосіб нагодуєш всіх козаків?

„На Великій Васильківській вулиці є ковбасня" — каже пор. Конокотин. — „Якби були гроші, можна б там щось купити".

— Гроші знайдуться, — каже от. С. Петлюра. — Берім пару козаків, та ходім туди.

Ковбасня була замкнена, прийшлося іти „чорним ходом". Отаман С. Петлюра пропонує власникові продати йому хоч з пуд різних ковбас.

— Чи це для тих вояків, що отам на Левашовській вулиці товчуться з тією червоною сволотою? — питає.

— Так, ви вгадали, — відповіли йому.

— То за кого ж ви мене рахуєте? Хіба ж я не українець, щоб із вас гроші брати, коли ви там кров проливаєте за Україну. Беріть усього скільки вам треба, а зо мною пошліть кількох козаків, то і хліба дістану вам.

Є хліб, є ковбаса. Хлопці порядно перекусили.

Отаман С. Петлюра запропонував мені оглянути вулицю Левашовську — в другий бік від Великої Васильківської. Взяли ми зі собою п'ятьох козаків і пішли. Большевиків не видно, немає і стрілянини. Пройшли далеченько за барикаду і вертаємо назад. Вже тільки зі сто кроків до нашої барикади, коли нараз щось упало з вікна на їздню.

— Лягай! — крикнув от. Петлюра. — Ґраната!

Усі впали на хідник і в цей же час розірвалася ґраната.

Одного козака, що був крайній від їздні, порядно поранило, лежить без пам'яті. Отаман С. Петлюра має руку в крові, покалічену відломками, але легко. А дістав в голову і в руку, що нею закривав обличчя. Ціле лице у мене в крові, але чую, що поранений легко.

Всі піднімаємося, піднімаємо непритомного козака та мерщій за свою барикаду, а в цей же час із вікон недалеких до барикади большевики відкривають запеклий вогонь з кулеметів і рушниць.

І зачалось! Головне, що ворога не видно, бо стріляє із вікон та з-поза брам. У нас вже є вбиті і поранені.

З'явилися два старушки-цивілі, лікарі. Один із них перев'язує ранених просто на вулиці під кулями, а другий в пивниці одного дому улаштував шпиталь і дає першу допомогу раненим. Він оглянув і перев'язав руку от. С. Петлюри та мене. Каже, що немає нічого небезпечного. Череп не пробитий, тільки шкіра на голові порядно порвана.

Вийшов я до козаків, як турок у чалмі, з обкрученою бандажами головою.

А стрілянина усе збільшується з обох боків. Ранених щораз більше, їх відносять до пивниці, де лікарі їх перев'язують, а милосердні жінки забирають їх до своїх помешкань, ризикуючи власним життям, коли б так большевики про це довідалися. До пивниці перенісся теж вже і другий лікар, бо на вулиці стріляють здорово.

Того дня я більше не бачив от. С. Петлюри, бо він відійшов до свого штабу.

X. Відступ до м. Житомира

Вечір. У всьому Києві клекотить безупину несамовита стрілянина. З-за Дніпра б'ють большевицькі гармати. Наші відповідають. Густі пожари. Горить кількаповерховий великий будинок Грушевського.

Коло години 8-ої вечора (кінець січня) зміняє вояків Дивізіону, що були більше як 24 години в бою, відділ Вільних Козаків, а Дивізіон відходить до будинку (бувша каварня і ресторан) в Купецькому Саді. Всі з перевтоми просто падають з ніг, лягають де попало, не роздягаючись. За яку годину приносять Вільні Козаки наказ, щоб збиратись і відходити до Святошина, бо большевики Муравйова перейшли Дніпро і займають Київ. Збираємось і забезпечуємося відповідно від наглої небезпеки та відходимо до Святошина, частенько по дорозі відстрілюючися від місцевого ворога. Тягнемо зі собою в руках 9 кулеметів „Максима" і 5 легких. Кожний має рушницю і ручні ґранати.

В Святошині розташовуємося в одній коршмі при виїзді із нього, при Житомирському шосе.

Ранком бачу, як по шосе в напрямку Житомира йдуть українські відділи, які вночі з боєм відступили з Києва. Збираємося та виходимо і ми, дякуючи власникові коршми, незле поснідавши. По дорозі доганяємо рештки Богданівського Полку (колись до двох тисяч). Ще вирушаючи з коршми ми постановили (решта І-шого Авто-панцерного Дивізіону — 67 вояків) приєднатись до будької численної української частини. Тому то я доганяю командира Богданівського полку, полк. Олександра Шаповала і з'ясовую йому в чому річ. — Хто у вас старший? — питає. — Нехай зробить спис усіх старшин та вояків і, будете у нас кулеметчиками.

Уже немає І-шого Авто-панцерного Дивізіону. То був перший і останній такий в Українській Армії. Є кулеметна сотня І-шого Сердюцького ім. Гетьмана Богдана Хмельницького полку. Я її командир.

В селі Ігнатовці недалеко від Житомирського шосе, все українське військо, яке вийшло з Києва, переорганізовується. На чолі стає генерал Присовський. Тут вперше старшини і вояки отримують українські гроші. До того часу були тільки старі російські.

Заладувались на потяг і усі стоять на товаровій станції „Житомир". Є чутка, що згідно з умовою між Центральною Радою і німцями, ті останні йдуть на допомогу Україні проти большевиків..

По Житомирському шосе йдуть відділи чехів. Кажуть, що додому і нікого не чіпають.

Пор. Жидік зачинає моторизувати кулеметну сотню. Не може забути недавнього минулого. Дістав десь старе особове авто, яке як хоче, то їздить, поставив на нього кулемет „Максима", посадив двох вояків, як обслугу кулемета і каже, що це щось подібне до його київського автопанцерника „Запорожця".

Довідався про це наш штаб і казав мені вислати його вбік дороги, по якій проходили чехи, щоб наглядати за їх рухами. Береженого і Бог береже.

В першу ніч поїхав пор. Жидік з двома вояками, виконав наказ і вернувся, щоб і другі змогли покористуватися його „броневиком". Сам ліг спати.

Д-р Петро Стерчо

ДО ПИТАННЯ ПРИЛУЧЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ ДО Ч.С.Р. В 1919

(3)

Ужгород був пильно обсаджений мадярськими військами та контрольований мадярською поліцією, в Ужгороді відбулися народні збори — дня 9 листопада 1918 р. — підготовані, до речі, провідними карпато-українськими патріотами, на чолі з о. А. Волошиним, на яких зорганізовано також Руську Народну Раду. Очолив її — з обрахунку українських діячів — о. д-р Омелян Сабов, який був щирий мадярон, хоч і критикував всі несправедливості з боку мадярських властей, але мав впливи у Будапешті. Тодішні карпато-українські політичні діячі ще не були певні, що вдасться вирвати Закарпаття з мадярських рук, тому, з одного боку вели акцію серед народу за злуку з Україною, будучи з провідниками провінції в контакті, а з другого боку намагалися здобути максимум політичних прав для Закарпаття в кордонах Мадярщини, якщо б не вдалося його злити з материком Україною. І дійсно, о. д-р О. Сабов виборов закон про автономію, що був прийнятий мадярським парляментом дня 21 грудня 1918 р. Інша справа, що цей закон не задовольняв карпатських українців і коли дня 18 березня 1919 р. відбулася перша й одинока сесія закарпатського провізоричного сойму в Мукачові, як автономного законодатного тіла Руської Країни, то через незадоволення домагань закарпатців, на внесок о. Константина Грабара (пізнішого губернатора П. і д карпатської Руси) члени того сойму розійшлися вже першого дня й мали зійтися аж тоді, коли мадярський уряд був би був згідний задовольнити карпатоукраїнські домагання автономних, а зокрема територіяльних прав.

У кожному випадку, Ужгородська Рада, яка була ніби за збереження Закарпаття при Мадярщині, була так у конституована, що при зміні ситуації вона кожночасно могла переорієнтуватися. В ній українська група була сильно заступлена і була докладно інформована про хід усіх справ через проф. Августина Штефана, який був другим секретарем Ради й діяв цілево.

Отже, на Закарпатті був один природний рух тоді: відорватися від Мадярщини й влитися в Українську Державу, а коли б цього було неможливо добитися, тоді змагати за осягнення якнайширших політичних прав у рямках Мадярщини. Про злуку з Чехословаччиною фактично ніхто не думав і не плянував. Щойно, коли на початку січня 1919 р. з наказу альянтів мадяри звільнили Словаччину включно з Пряшівщиною аж по Ужгород, тоді в Пряшові колишній мадярський посол, д-р Антін Бескид, заснував нашвидкоруч народну раду, президія якої рішила на своєму засіданні дня 8-го січня 1919 розпочати акцію за злуку Закарпаття й Лемківщини по річку Сян з ЧСР. Отже, чеські війська вже тоді були на Пряшівщині, а навіть дохідили до Ужгороду (ввійшли 12 січня 1919!) По ще окупованій частині Закарпаття мадярськими військами їздив американський ляйтенант чеського походження, Поспішіл, і став ширити перші агітки за ЧСР. Невідомо яким способом попала 22-членна делегація Свалявської Народньої Ради, яка прийняла 8 грудня 1918 р. резолюцію про злуку з Україною (резолюцію підписало біля 450 учасників зборів), до канцелярії чехословацького представника в Будапешті, д-ра Міляна Годжі, де 20 грудня 1918 списано протокол, в якому Михайло Комарницький заявив, що Свалявська Рада бажає злуки з Україною „або ще радше з Чехословаччиною з економічних причин". Про цей „додаток" до оригінальної резолюції не було відомо нічого тим, кого М. Комарницький репрезентував у Будапешті.

Ці два документи були залучені Е. Бенешом до його меморандуму ч. 6 до мирової конференції. Цікаво, що їх уважали „достовірними", не дивлячися на факт, що після виготовлення цих „документів" відбувся Всенародний Конгрес Русинів у Хусті в дні 21 січня 1919 р., який одностайно рішив злучити Закарпаття з Українською Державою і вислав своїх делегатів до уряду Української Держави для здійснення цього рішення.

Так, Центральна Руська Народна Рада в Ужгороді рішила дня 9 травня 1919 про злуку Карпатської України, як „незалежної держави" з найширшими автономними правами, з Чехословаччиною. Але це рішення наступило вже тоді, коли не було іншого виходу, як вибирати з-поміж кількох найменше зло, бо Українська Держава вже не була в силі охоронити Закарпаття. Тому то про ніяку дійсну добровільність злуки годі говорити. Тим більше, що вже в квітні 1919 р. чеські та румунські війська зайняли Закарпаття, а рішення запало було в Парижі вже на кілька місяців перед прийняттям резолюції в Ужгороді. Ну, а що найважливіше: чехи вели акцію на міжнародньому полі вже від 1915 року, не зважаючи, на бажання населення Карпатської України, яке недвозначно виявило воно — шляхом рішення народних рад у Хусті, Старій Любовні, Мараморошському Сиготі, Сваляві та Ясіню, і потому на Всенародньому Конгресі Русинів у Хусті дня 21 січня 1919, як також первісним рішенням американських русинів — жити в політичній єдності із своїм материком, Україною, у своїй національній державі.

Отже, годі надалі повторювати фразу про „добровільне" прилучення Закарпаття до Чехословаччини, бо це не відповідає дійсності.

(Кінець)

НА ЖИДІВСЬКІ ТЕМИ

(Продовження зі ст. 2-ої)

— у Бродах, а Герман Мізес — у Дрогобичі. До них пристали представник Торговельної Палати в Бродах д-р Натан Колір та д-р Альберт Мендельсбург з Кракова. Разом з іншими жидівськими репрезентантами з Буковини, Моравії та Відня вони утворили самостійну групу". Це ствердження не перешкоджає авторові вже на 84-ій сторінці писати, що „українці (в 1860-их рр.) були найзавзятішими противниками жидівської еманципації. Між українськими заступниками було тоді багато священиків і селян, що горіли ненавистю до поляків. Побіч соціяльних були до того також політичні причини. Бо тому, що поляки причислювали жидів до свого народу, вони дістали більшість у краю. Жиди тулились тоді до вищої польської культури, а не до нижчої української. Це, очевидно, не виключало політичних маневрів і пактів з українцями, якщо це їм було вигідне. Але взагалі жиди були між молотом і ковалом".

Тут тільки одна замітка необхідна. В політиці нема односторонніх пактів. Коли, наприклад, українці договорювались із жидами, то це були двосторонні договорювання, які були вигідні для одних і для других, отже, і для жидів. Українці все свої договори дотримували. Про поляків не можна цього сказати, як це видно з цієї книжки.

На сторінці 98-ій читаємо таке: „Як ми вже писали, асиміляція (в Галичині) давніше була німецька, а пізніше стала польською. У 1880 роках аж 300,000 жидів подало за свою рідну мову німецьку (жидівська мова не була тоді визнавана владою)... Десять літ пізніше подало за рідну мову польську 621,000 жидів, німецьку — 138,000, а українську — тільки 40,000 жидів".

Ця цитата дуже вимовна. Вона є доброю мотивацією до попередньої цитати.

Від 1890-их років почав розростатися в Галичині сіоністичний рух в організованих формах. Так звані жиди асимілянти далі „тулились" до поляків. Сіоністи вели вже самостійну жидівську політику, але теж орієнтувалися у своїх кожночасних політичних обставинах на найсприятливішу для них коньюнктуру. Ось прийшли перші парляментарні вибори в Австрії на підставі загального, рівного і безпосереднього виборчого права. Про ці вибори д-р Тенебавм пише на 112-ій стор. так: „З усіх жидівських виборчих оруг у Галичині при виборах 17 травня 1907 року одному Штандові вдалось дістати мандат у Бродах. Тим часом сталося чудо: у двох округах, в яких жидам їхніми голосами не вдалося б здобути мандату, сіоністи дістали два мандати при допомозі українців. Тоді вибрано д-ра Малера в Чорткові і д-ра Габеля в Монастирисках".

Тодішній голова Української Національно - Демократичної Партії д-р Кость Левицький пише у своїх споминах про цю справу так: „На 28 мандатів, призначених австрійсько - польською виборчою ординацією українцям у Галичині, виборов наш нарід 27, — один мандат видерли нам поляки. Зате ми видерли полякам два мандати, перекидаючи наші голоси на жидів - сіоністів д-ра Генрика Габеля і д-ра Артура Малера. Перед вибором цих обох сіоністів тодішній намісник Галичини граф Андрій Потоцький запросив мене до себе і став мені, як голові Народного Комітету, представляти, що це не буде добре, як наші виборці кинуть свої голоси на жидів, і тому він просив мене, щоб я на Народному Комітеті перевів постанову про те, що наші виборці усувуться від цього голосування. Я йому відповів, що це є виключене".

Автор присвячує багато уваги взаєминам з поляками, які були дуже прикрі. В 1911 році в часі виборів у Дрогобичі дійшло до кровопролиття, де військо вбило кілька жидів, а сіоністи не здобули тоді ні одного посла. Зате при допомозі польської адміністрації вибрано 10 жидів-асимілянтів. Потім прийшла перша велика війна, а далі прийшов листопад 1918 р. у Львові.

Про цю подію д-р Тенебавм пише доволі образково: на 217-ій стор. читаємо: „У жовтні 1918 р. організувався „Польський Ліквідаційний Комітет" у Кракові", а на 218-ій стор. читаємо: „Жиди тоді вже зорганізували свою Національну Раду і жидівську мілицію, щоб, як треба буде, протиставитись погромам".

(Закінчення буде).

КОНФЕРЕНЦІЯ ЕПИСКОПАТУ І ДУХОВЕНСТВА

В днях 9—10 серпня ц. р. в церкві св. Апп. Петра і Павла в Йонгставн, Огайо, відбулася дводенна конференція ієрархії і клиру Української Православної Церкви в ЗДА, присвячена біжучим справам тієї ж Церкви. Участь в нарадах взяли всі чотири Владики згаданої Церкви, а саме: Митрополит Іван Теодорович, Архиєпископ Мстислав, канцлер У. П. Церкви, з осідком в Бавнд Брук, Ню Джерзі, Архиєпископ Геннадій із Шикаго та Єпископ Володимир із Дітройту, де вони мають обласні осідки — катедри. З духовенства прибуло 65 осіб, з різних стейтів Америки.

Всі Владики і ряд священиків виступали з промовами й доповідями богословського, літургічного та церковно-організаційного характеру. До призидіяльного стола, біля Владик, покликано о. мітрата В. Каськова, одного із найстарших і найбільш заслужених священиків-піонірів УПЦеркви в ЗДА. Передискутовано ряд важливих проблем Церкви, присвячуючи головну вагу дальшому розвоєві церковного життя УПЦеркви. Речником найбільш конечних справ і здобутків діяльності Митрополії — був Архиєпископ-канцлер Мстислав. Владика цей сконцентрував увагу всього зібрання духовенства, а тим і всіх вірних своєї Церкви, на дії речі: недавно розпочату в Бавнд Брук будову Церкви-Пам'ятника на честь і молитовний спогад тих мільйонів українців, які погинули в царстві червоного сатани на Рідних Землях в обороні Божих і людських прав свого народу. Того роду церква-пам'ятник на американській землі буде мати першорядне значення для свідомости молодшого нашого покоління; для старших буде немов Пантеоном Слави і Волі свого далекого краю, а для американців буде могутнім свідком мільйонових жертв українського народу — в обороні віри і свободи.

Другою справою, яку сильно акцентував Владика Мстислав на цій конференції, було започатковане видання Історії Української Православної Церкви, в трьох томах, з яких перший видано недавно. Другий том є викінчений в друкарні до половини, а третій вийде з кінцем цього року. Це буде перша у світі велика і джерельна Історія УПЦеркви, а автором її є першорядний знавець цього діла, проф. Іван Власовський, тепер у Канаді. Він же і знавець старого церковного права, і східний богослов, й історик Церкви. Видавцем цієї історії є Українська Православна Церква в ЗДА.

А вже найбільшою новиною для всього вольного світу, ствердив Владика Мстислав є — видання цієї Історії теж і в англійській мові. Теж у трьох томах, з яких перший том вже є на викінченні, в друкарні УПЦеркви, в Бавнд Брук. Кожний том буде багато ілюстрований. Остаточно, при помочі небес, казав архиєпископ Мстислав, він особисто, як і автор цього твору, осягнуть найбільшу мрію їхнього життя, а українська наука і культура у вільному світі збільшиться в цей спосіб — таким небувалим в нас виданням, в обидвох мовах рівночасно.

М. В.

ЗАМІСЦЬ ФЕЙЛЕТОНУ

О. Син

КАНАДА ГРЯДЕ!

Газети останнього часу розписалися про гураґани „Конні" й „Діяну", що десь ніби коло Флориди організуються й на нас рушати хочуть.

„Не співайте мені тії пісні!" ... — скажу. Нам більша небезпека з протилежного напрямку загрожує...

Побувая я оце, після однорічної перерви, знову в Канаді. В Торонті, тобто.

Ніщо ніби й не змінилося за ті два роки: „Україна" (футбольна), як і тоді, чемпіонствує, Самчука, як і тоді, в хаті нема. Спека й тепер незгірша американської...

Але під церквою не той образ: людей обмаль, ні одного знайомого...

— Що це таке? — питаю першого стрічного — два роки тому ціле Торонто під церквою було...

— Ба! — За той час багато змінилося. Тепер під церквою тільки богомільні й „безкарні" збираються. Хто має „кару", „на Полтаву", чи в „Підлюте" (це оселі наші) іде...

Розчаровано опускаєте руки... І тут „кари" і тут попсі!?..., (а як же того й їхали сюди, що тут — так мовити б, — „село і серце одпочине"...).

Врешті ввечері оселькани своїми „Метеорами" пригримілі. Боже! — як змінилися ці люди!... Все галасливе, розсміяне, „сонячні кляринети" з них гравоть (а ви того й їхали сюди, щоб у британській повазі від галасу Америки відпочити...

— Чому б нам не сміятися — гомоніти?! — кажуть — Всі здорові, хата, власна є, все в хаті є...

В хаті ваші вакаційні мрії остаточно розпливаються. В куті кухні: рефріджерейтор, в пральні — машина до прання, сушення й (мабуть) прасування.

— Ну, — здвигаєте плечима — коли в вас ще й телевізія, та громадянські папери, тоді — до побачення Канадо! Більше моя нога тут не стане!...

— Зате наша в Америці тепер часто ставатиме — дістаєте відповідь, разом з предложеними громадянськими паперами й залученим телевізором...

Від такої несподіванки вас обливають поти. Пробуєте вговорювати канадійців, мовляв, в Америці нічого цікавого немає; що там жахливий клімат — сонячний удар дістати можна; що тамошня ковбаса — свинство, якої в губу взяти не можна; що там повітря — як після трьохденної конвенції; що...

Усе надаремно. В голосі цих людей чується рішеність раненого ведмедя. В очах блищать неписані гасла невидних транспарентів:

— „Торонто не хоче бути довше „катедж"-ом Америки!"

— „Доволі нашу кров і пиво наше пити!"

— „Свій до свого по своє!"

— (Ново) „Канадійці! Ідем до Америки від'їдати те, що вона за шість літ в нас наїли!...

— — —

Он воно що, дорогі Читачі (й - тачки)! Хай часописи не страшать баби великим „Конні", чи хлопа — „Діяною"!... Тут серйознішка справа: на нас Канада гряде!...

Що робити? Куди спасатися? Читайте й радьте сами, як нам тут бути... На всякий раз, не сидіть удома! Треба на вакації (навіть ще цього року!) кудись вислати — щоб вас такий наскок на нейтральний територій постиг (де кожний на власний кошт живе). Я пропоную „Союзівку". Там — як пише „Свобода" — „чудо природи", а потім, канадійці загубляться в тих дорогах і вас не знайдуть.

З Голосів Української Преси

КОНЕЧНІСТЬ ВЗАЄМНИХ УСТУПОК ДЛЯ ДОБУТТЯ ПОРОЗУМІННЯ

Розпорошення українських партійно - політичних сил та внутрішнє безладдя в існуючих політичних центрах дійшло до таких розмірів, що вони — особливо на тлі теперішньої міжнародньої ситуації — викликає поважне стривоження серед різних кіл і в окремих діячів. Уважаючи таку реакцію здоровим явищем, яке подає надію, що з теперішнього політичного хаосу на еміграції викристалізується новий порядок, може ще тривкіший, як той, що настав був тер під натиском української публічної опінії в 1948 році, коли покликано до життя УНРаду, — підтримуємо публічну дискусію на цю тему, якщо тільки в таких голосах є здорові думки. Тому після надрукування у нашому щоденнику вже деяких інших матеріялів на цю тему, передаємо тут частинно статтю, яка появилась п. з. „Консолідація" в півтижневику „Українські Вісті" в Новому Ульмі в ч. 67 з 7 серпня ц. р., органі УРДП, який стоїть на платформі УНРади. Автор тієї статті нав'язує до розмов, переведених недавно з д-ром В. Галаном, під час його перебування в Німеччині. **Редакція.**

Відомо, що деякі наші політичні групи стоять осторонь УНРади лише з причин її статусу, а не з-за свідомого заперечення доцільности її існування. Вони наприклад, на протязі років твердять, що лише усунення деяких пунктів з конституції УНРади може спричинитися до того, що на її платформі знайдуть досить місця для співпраці всі ті середовища, що сьогодні залишаються поза У. Н. Радою.

Достойний гість з Америки, висловлюючи свою та своїх американських друзів точку погляду, сказав, що з огляду на некорисну для нас міжнародню ситуацію та на тимчасову безперспективність, що випливає з результату політики коекзистенції, треба всім українським патріотичним силам на еміграції нарешті дійти до якогось спільного знаменника. Ми ще будемо далекі від правди, коли скажемо, що подібну точку погляду заступають майже всі проводи українських політичних організацій та діячі існуючих центрів, лише до цих пір не робилося помітніших зусиль, щоб консолідація стала доконаним фактом. Самі заклики до неї, очевидно, не могли дати ніяких наслідків. Така справа потребує рішучих практичних кроків, а не побажливого чекання, поки політичні противники чи конкуруючі центри проголосять далекойдучі уступки в своїх принципах. Сьогодні багато говориться про те, що якщо УНРада має стати консолідаційним чинником, то вона мусить піти на певні „жертви". Зачуваємо, що впливові українські організації за океаном ніби заступають думку, що для добра спільних українських інтересів мусить „жертвувати" не лише УНРада, а в більшій мірі політичні твори, що сьогодні з УНРадою конкурували.

Все це подаємо порядком інформації. Але в цьому важливому питанні цей часопис також мусить висказати свою думку, а вона така: коли українські інтереси вимагають відступлення від тієї чи тієї букви параграфу чи принципу, треба відступити. Проте, це відступлення не сміє бути одностороннім. Якщо мова йде про „жертви", то жертвувати мусять всі. Думаємо, що настав час покористатися з перемирення. В даний момент волімо, щоб питання консолідації було поставлене перед українським громадянством на ширше обговорення та щоб в цій справі щиро й відкрито висловилися всі наші політичні партії й організації. Це відкрите виміна думок напевно допоможе нашим політикам в знайденні спільного політичного знаменника, до якого ми всі стремимо. Бо без нього атомізації українського політичного життя не спинити.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

ГІСТЬ З АМЕРИКИ

(Про відвідини Володимира Чопика з Боффало в Сарсель).

І що тут дивного, — запитають. Ще перед другою світовою війною виїзд за границю, чи за море було подією. Але нині? Де літаком за кільканадцять годин з Америки ми вже є в Европі, — це річ звичайна.

Але тут справа в тому, хто, де і для чого приїздить. Серед нашої розпорошеної еміґрації живий контакт з людьми з різних країн, виміна думок є дуже потрібні, бо зближує нас до себе і розширює горизонт. Преса не завжди нас задовольняє.

Сарсель — це осідок НТШ в Европі. Тут пишеться енциклопедія українознавства, значить збігаються всі відомості про науку і матеріяльну та духову культуру України. Тут цікавляться всіма проявами українського життя в цілому світі. І дуже радо вітаємо у нас гостей з різних країн. Дехто бував вже і по два-три разів. Були це люди з нової еміґрації, були і зі старої, всі вони жили на Україні і знають її не з книжок і оповідань, а таки росли там. Їх спостереження і завваги дуже цінні і ми прислуховуємося до них з великою увагою. Але вже від довшого часу не мали ми нагоди вітати у себе когось з молодшого покоління, хто вже народжений в Америці і там вихований і, зрозуміло, що ці люди нас дуже цікавлять.

Одного гарного серпневого вечора приходить до нас молода, повна життя, енергійна людина: „Вітаю Вас від українців Америки, Канади і від Українського Конґресового Комітету! Називаюся Володимир Чопик".

Розмова пішла жваво (нас було 14 осіб), запитам не було кінця. Пан Чопик оповідає про Ню Йорк, Вашинґтон, Боффало, життя українців в ЗДА, українсько - американські взаємини, про Женеву, де саме тепер перебував в часі конференції великої чвірки, зустрічі з різними людьми. Не будемо тут передавати його оповідань, бо він краще про це напише в пресі. Але його безпосередність, його відданість справі, робить на нас дуже симпатичне враження, а головне старається він завжди бути точним і як часами не знає чогось докладно, зразу безпосередньо відповідає — „я цього не знаю". Це зближує нас до нього. З розмов бачимо, що він є добрий громадянин Америки, але українські справи дуже близькі його серцю.

— Пане Чопик, чи Ви були коли на Україні? —

— Ні, ні одного дня. Я роджений в Америці і там вихований. Української мови навчили мене батьки. Вони вщепили мені і любов до України. Ось бачите тут знимка моєї матері з її двома внуками, дітьми моєї сестри. Тут малий Петрусь, а тут Жульєт, вони обоє також говорять по-українськи. А батько мій вже старенький, вислужив свої літа при праці і тепер дістає пенсію та плекає цвіти. Я їм дуже вдячний, що так мене виховали.

І тут нагадалися мені відвідини однієї пані з-за океану, яка оповідала нам багато про тамошнє життя, дуже симпатична і розумна пані.

— Раз в життю пережила я великий біль і докір своїх синів — казала, — в часі другої світової війни мої сини були з військом в Німеччині. І тоді мені написали листа з докором, що вони зустрінулися в Німеччині з українцями, вони знають, що в них пливе українська кров, бо батьки їх українці, та вони не вміють говорити по-українськи і нічоог про Україну не знають. І не думайте, що я одна це пережила, нас було таких більше. А коли я тепер хотіла, щоб вони женилися з українками, то сказали мені, тепер вже запізно, треба було про це скоріше подумати. Цей докір — це найбільший докір мого життя.

При тому оповіданні ми обидві не могли подивитися одна одній в очі — не знаю чому. Це дуже болюча сповідь матері-українки.

— Всім тепер про це оповідаю, щоб заощадити в майбутньому того великого болю.

Пан Чопик своїй матері не може зробити такого докору. Навпаки, він з великою любов'ю і пашаною до своєї матері. Пан Чопик має багато знайомих серед чужинців і всюди використовує нагоду, щоб прислужитися українській справі.

— Як дуже треба нам вмістити людей в різних осередках Европи, де рішаються події світу. Я це тепер побачив в Женеві, там конче потрібна наша станиця.

— О, так і то не лише в Женеві, — зауважує проф. Кубійович, — от наприклад Туреччина, безпосередній сусід України, загалом Европа не є обсаджена людьми, а то дуже зле, бо Україна таки европейська країна. Завдання Сарселю збирати наукові, а не популярні матеріяли і давати їх людям, що роблять пропаґанду, політику, чи як це хочете назвати, і нас тут рішуче замало, — але Ви самі добре спостерегли — нема грошей і нема людей.

Ми щиро вдячні п. Чопикові за його відвідини і бажаємо йому багато успіхів в його так корисній роботі.

Дарка С., — Сарсель.

УЧАСНИКИ МАРОККАНСЬКИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ ЗАБИРАЮТЬ ВБИТИХ.

Арабські націоналісти, несучи прапори усуненого французами султана Мохаммеда бен Юссефа, розшукують за своїми вбитими на вулицях Кеніфри в Марокко.

„Україна в чужинецьких коментарях і описах" Чужинецькі голоси, відзиви і рецензії на книгу

Праця проф. Володимира Січинського, видана Українським Конґресовим Комітетом Америки, викликала живий інтерес поміж чужинцями, зокрема поміж колами науковими, інтелектуальними і політичними.

„Голос Канади" в своїх авдиціях англійською мовою, в днях 4 і 11 червня 1954 р., широко обговорюючи і коментуючи появу книги, зазначує: „Якби була свобода обміну книжок поміж СССР і Заходом, то ця книга проф. Січинського напевно стала б дуже популярною книгою поміж українцями, які просто зачитувалися б нею... Великою заслугою проф. Січинського є те, що він позаходив і використав дуже рідкісні примірники книг... Коли взяти на увагу таку сумлінну і наполегливу працю, то не лишається сумніву, що остання праця проф. Січинського може служити за солідне, авторитетне джерело об'єктивної інформації".

Примірники книги розіслані канцелярією ПАУК до різних визначних осіб наукового, інтелектуального і політичного світу, викликали цілий ряд відзивів і листів, надісланих до ПАУК, з яких частину подаємо нижче:

Г. Ґальм, професор Інсбруцького Університету, зазначує, що „книга є цінним здобутком для моєї бібліотеки і творить добре доповнення до книги того самого автора (Січинського) українською мовою, яку я також маю. Ці публікації я часто використовую для своїх університетських викладів".

Б. Шпулер, професор Гамбурзького Університету поміж іншим пише, що зібрані в книзі В. Січинського „західні й арабські інформації про Україну мають велику вагу для всіх европейських науковців".

Ганс Кох, професор і директор Східньо-Европейського Інституту в Мюнхені, пише: „Я дуже радий, що українська наука, в якій я беру живу участь, збогачується цією працею".

Гайдер, визначна канадійська журналістка і радіокоментаторка, повідомляє: „Я радо перечитала цю надзвичайно цінну книгу і то з великим задоволенням. Прошу передати Авторові моє признання за його прекрасну працю. Цю книгу можу рекомендувати кожному, хто хоче ближче познайомитись з Україною".

„Спрінґфільд Нюс енд Лідер", з дня 30.V.54, зазначує: „Росія — країна терору і містерії, напів-европейська і напів-азійтська, не є одноназіональна країна, як це вмовляє Москва... Автор, В. Січинський дав найбільш вичерпну (всесторонню) історію, яка колинебудь зложена про Україну, її історію, нарід, побут та їхні надії".

„Ню Йорк Штатс-Цайтунґ унд Геральд" (Ню Йорк 5.VI.54) у великій статті під заголовком „Німці бачили Україну", написану з приводу книги В. Січинського, вітає появу книги і вважає її за високовартісний твір для правдивого пізнання історії і культури України.

„Бібліотека Ґнераль", еспанський часопис (Мадрид 1954, ч. 13), вказуючи, що інтерес до України становить важливу проблему Европи, викликає заінтересування і до нової праці В. Січинського. Серія спогадів, описів і коментарів про Україну, зібраних в книзі і то різних авторів, різної національности, що описують життя, побут і культуру українців, викликує до них — українців з боку читача симпатію і переконують про їх відрубність від росіян.

П. Галлет, в часописі „Реджистер" (Денвер, Колорадо, 20.III.54) в рецензії на книгу В. Січинського, написав: „Ніяка інша книга, з поширюваних інформаційними бюрами поневолених народів, не має, на мою думку, такої важливости для сучасности, як оця. Вона наповнена коментарями, взятими від найбільш різноманітних подорожників до Росії й України: арабів, данців, англійців, французів, німців, італійців, словаків, шведів". Далі автор каже, що ознайомлення зі змістом книги переконує про „примітивний стан донедавніх часів навіть найбільш високопоставлених московитів та незмінно вищий культурний рівень України... Моральна однозгідність так багатьох авторів із стільки різних національностей на протязі так багатьох століть, встановлює факт, що Україна, яка багато потерпіла від рук росіян, має отримати незалежність, коли комуністичний режим буде повалений... Є поважною помилкою думати, що населення СССР — це є один нарід".

Крім згаданих вгорі чужинецьких видань з рецензіями і коментарями чужинецьких авторів, прихильні рецензії на книгу проф. В. Січинського були уміщені в чужомовних виданнях, що їх видають українці: „Укрейнієн Комментарі" Вінніпеґ в Канаді, „Укрейнієн Віклі", „Свобода" Джерзі Сіти, ЗДА, „Народна Воля", Скрентон, ЗДА, „Вей", Филаделфія, ЗДА, „Укрейнієн Квартерлі", Ню Йорк, „Украіне", Мюнхен, „Україна", Рим.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

НОВА ОПЕРА В ТЕАТРІ ІМ. ШЕВЧЕНКА

5-го липня в театрі опери та балету УССР ім. Т. Шевченка в Києві виставлено нову оперу українського композитора А. Мейтуса „Зоря над Двиною". Лібретто опери написав В. Рождественський на мотиви роману М. Нікітіна „Північна Аврора". Сюжет нової опери: боротьба червоної армії проти англо-американських військ на півночі Росії в 1918 році. Режисер — В. Скляренко, дириґент — В. Тольба, маляр — А. Босулаєв (Лінінґрад), хормайстер — В. Колесник, танці під орудою В. Бранського. Головні партії виконували: Б. Гмиря, Л. Лобанова, Б. Борищенко, М. Частій, С. Козак, М. Фокін, Є. Томм та ін. Як видно, і ця нова опера має своїм призначенням прищеплювати українським глядачам любов до „спільної вітчизни" і почуття совєтського патріотизму".

НОВІ ДОКУМЕНТИ ПРО ПОДІЇ 1905—1907 РР.

Наукові працівники Київського історичного музею провели кілька експедицій з метою виявлення нових матеріялів про події революції 1905—1907 рр. В архівах і в окремих осіб знайдено ряд нових документів, що розповідають про революційну боротьбу на Україні. Знайдено прапор робітників Харківського паротягобудівельного заводу, з яким вони вийшли на демонстрацію 2 травня 1905 р. Захоплений царськими жандармами прапор був „речовим доказом" у створеній царською „охранкою" справі проти учасників демонстрації. Серед знайдених матеріялів фотографія керівника повстання саперів (піонерів) у Києві Б. Жадановського і його листи до рідних з Київської політичної тюрми „Косий Капонір", а також із Шліссельбурзької фортеці, і світлина 10-тисячних зборів киян на знак протесту проти царського маніфесту 17 жовтня. З Донбасу і Харкова доставлено в музей саморобну зброю донецьких і харківських дружинників, якою вони були озброєні під час повстання. В музей також надійшла фотокопія бюлетеню страйкового комітету про збройне повстання в Харкові, Лозовій, Люботині, Юзівці в грудні 1905 року та ін. Большевицькі „історики", звичайно, представляють усі події так, нібито народними заворушеннями цих років керували і їх інспірували лише большевики, хоч роля їх тоді була дуже незначна.

● **У Римі** відповідатиме перед судом 41-літній Джузеппе де Плято за безправне вживання академічного титулу. Він хвалився, що скінчив три високі школи й здобув титул доктора, дармащо був тільки студентом Варського університету і склав лише два іспити з усіх потрібних 20.

● **Юґославська** парляментарна делеґація, яка у складі 17 членів їздила на тритижневі відвідини до Совєтів, вернулася додому. У жовтні приїде до Юґославії група совєтських „парляментаристів", щоб „затіснювати приязнь між братніми народами".

● **Міністерство** справедливости Західньої Німеччини оприлюднило, що книгарні й кіоски, які продаватимуть книжки й журнали, що подають „примітивні й варварські" історії в ілюстрованій формі, будуть підлягати строгим карам.

● **Канадійський** прем'єр-міністер Луїс Лоран зламав кісточку на нозі, коли ловив рибу в північно-східньому Квібеку.

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО БАРНИЧ, член Відділу 256 УНСоюзу в Рівергед, Н. Й., помер на удар серця 9-го серпня 1955 р., в 65 р. життя. Покійний родився 1890 р., у селі Лісковате, пов. Добромиль, Галичина. Покійний приїхав на Лонґ Айленд в 1909, брав активну участь в організаціях. Був предсідником 256 Відділу в 1930 і 1934. Залишив дружину Катерину, діти Анну, Марію, Кей і Майка і троє внуків. Похорон відбувся 13-го серпня на католицький цвинтар у Рівергеді. — В. Й. П.!
О. Недошитко, секр.

МИКОЛА КАЛИНИЧ, член і бувший секретар Відділу 164 ім. М. Грушевського у Бервік, Па., помер 10 серпня 1955 р. Покійний родився 1888 р., в селі Головецько б. Самбора, Галичина. До ЗДА прибув 1904 р. Залишив у смутку дружину, 5 синів і 5 дочок. Похорон відбувся в суботу, 13-го серпня на цвинтар св. Кирила і Методія. — В. Й. П.!
Т. Бутрей, секр.

СОФІЯ ВОЛОС, членка 268 Відділу у Френкфорд, Па., померла наглою смертю в 38 р. життя. Полишила у глибокому смутку Родичів, чоловіка і дві дочки. Похорон відбувся з православної церкви на цвинтар Овкленд при великій участі знайомих. — В. Й П.!
Т. Радинський, секр.

СТЕФАН КУЦИК, член Відд. 28 УНСоюзу в Маганой Плейн, Па., помер 16-го серпня 1955 р. Покійний родився 1889 р., в селі Камінки, пов. Скалат, Галичина. Полишив дружину Марію, чотири дочки Анну, Марію, Ольгу і Галину, зятів і 5 внуків. Похорон відбувся в суботу з Укр. Кат. Церкви ім. Івана Хрестителя в Мейзвіл, Па. — В. Й. П.!
Управа.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3528. В пастці.

ENGROSSED IN THOUGHT, TARZAN DID NOT HEAR THE LAKE WATERS RIPPLE BEHIND HIM—

Зайнятий думками, Тарзан не чув, як за ним дзюрчила вода в озері...

NOR SEE THE FANTASTIC FIGURE THAT EMERGED AND LAUNCHED A PARALYZING WEAPON INTO HIS BACK!

Ані не бачив фантастичної постаті, яка з'явилася і випустила стрілу, що паралізувала його спину!

SO QUICK WAS THE EFFECT OF THE POISON-TIPPED DART, HE WAS HELPLESS TO WARD OFF THE LASSO THAT FOLLOWED—

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Так швидко діяла отрусна стріла, що він був безсилий супроти закиненого аркана...

—HELPLESS TO KEEP FROM BEING SLOWLY DRAGGED ACROSS THE SLIMY MUDBANK BY POWERFUL, UNSEEN HANDS!

Безсилий, щоб не дозволити тягнути себе сильним, скованим рукам через багнистий слизький насип.